

И В А Н К У Ш А Н

Лажеш,
Мелита

*Својим драћим
и сирџљивим родићељима
Размажени син*

САДРЖАЈ

I	Мама, тата, Мелита и Ненад	9
II	Мелитина тетка шаље телеграм	17
III	Тешка Мелитина улога	25
IV	Упомоћ, Мелита!	33
V	Спрема се лек за Мелиту.	41
VI	Мелита Косић у школи	49
VII	Кад Мелиту боли зуб	57
VIII	Почињу Мелитине невоље	65
IX	Нестаје Мелитин пријатељ	73
X	Мелита види плаво сунце.	81
XI	Мелити памет стаје.	89
XII	Лажеш, Мелита!	97
XIII	Мелитина мајка стиже у последњи час	105
XIV	Мелитин отац се извлачи у последњи час	113
XV	Мелита поставља питања	121

I

МАМА, ТАТА, МЕЛИТА И НЕНАД

– Знаш ли, мама, шта се данас догодило у школи? – рекла је Мелита већ с врата.

– Мелита! – узвикнула је мајка некако с прекором.

– Молим, мама.

– Добро, добро. Шта се догодило у школи?

– Знаш, на трећем спрату... заправо на четвртом. Срушила се таваница, знаш. Кров се срушио. Они неће имати наставу сигурно десет дана, они с највишег спрата. Једна дјевојчица је сломила ногу. Ја ти од једном чујем: трес! Кажем ја Верици: „Чујеш?“ А она: „Не чујем.“ Па опет: трес! Две девојчице су страдале, сломиле ноге. Замисли.

– Јесу ли страдале две девојчице или само једна, Мелита? – запита мајка и одложи новине које је читала.

– Две! Две, такве као ја, тако велике, знаш...

– А сви су били у разреду кад се то догодило?

– Нису, само њих две. Ја сам баш била код њих, па сам изашла и отишла горе, у свој разред...

– Горе, Мелита? – устаде мајка. – Ниси могла да одеш горе кад је твој разред доле. Ти си могла само да се спустиш ако су они на највишем спрату, зар не?

Мелита је оборила главу. Мајка ју је проматрала.

– Мама, знаш шта још?... Шиља је готово погинуо. Скакао је у трамвај, оклизнуо се и... само што га није здружио један ауто, велики ауто. Ја сам му рекла: „Немој, Шиљо, немој!“ А он баш хоће. Огулио је колена. Уопште не може да хода.

– А шта је било са оним девојчицама с највишег спрата? – питала је мајка примичући се. – Са онима које су сломили ноге?

– Дошла су кола хитне помоћи, знаш. Ја сам им лепо говорила: „Немојте скакати у трамвај“...

– А зар су скакале у трамвај оне, а не Шиља?

Мајка се примицала. Глас јој је постајао све строжи. Мелита је узмицала натрашке према вратима.

Напољу, у врту, разлегао се продоран звиждук. Онда три кратка. Па изнова један дуг, три кратка. Канаринац у соби узвратио је звиждуком.

– Мама! – усклинула је Мелита весело. – То су Шиља и Верица. Дошли су да учимо да возимо бицикл...

– Тако? – зачудила се мајка. – А ја сам мислила да он не може да хода кад је озледио колена. Ниси ли малопре рекла...

– Знаш, мама, они се боје да уђу у врт због Султана. Могу ли да идем, мама? Смем ли да затворим Султана? А, мама?

– Добро, хајде, хајде – уздахну мајка.

Кад је девојчица истрчала у двориште, мајка је пришла прозору и гледала за њом. Плавокоса Мелита је скакала с камена на камен и напослетку се изгубила међу воћкама. Мајка је жалосно уздахнула, завртела главом, уздахнула, села и узела новине, уздахнула и одложила их. Гледала је тужно као да ће заплакати.

Онда су се врата нагло отворила. У собу је бануо Мелитин отац. Он није био тужан. Напротив, сијао је од задовољства. Прискочио је до стола, пољубио жену у косу тако да је одјекнуло као пуцањ из пиштоља.

– Мамице, Мирице – поносно изговори – добио сам четири дана боловања. Ха, шта кажеш?

Мајка подиже главу и тужно га погледа.

– Значи, значи да си сањао да превариш доктора, је ли? – рече она тихо.

– А? – запрепасти се Мелитин отац. Није могао да схвати шта је његова жена хтела тиме рећи. Он је само знао да је страшно преморен. Радио је од јутра до мрака у предузећу. Сви су говорили: „Ала је сила тај инжењер Косић. Он не зна за одмор. Требало би га једном послати на дужи одмор, на море или у планине. Душу ће оставити на послу.“ Али некако никад није имао прилике да се ваљано одмори. Увек је било важног посла. И одлучио је да оде на боловање. Само четири дана. И зашто му сад то властита жена замера?

– Боље би било да мање пушиш. И да мање меса једеш. То теби шкоди, а не рад.

Инжењер Косић гледао је запрепашћен у жену. Откуд је само знала да опет пуши кад пред њом није више запалио цигарету?

– Мирице, шта је теби? – упитао је уплашено.

– Ништа – казала је тихо и окренула главу. Очи су јој биле влажне.

Мелитин отац је пришао прозору и погледао напоље. Дубоко у воћњаку, иза гредица јагода, угледао је своју ћеркицу како узалуд покушава да наговори Султана да уђе у кућицу. Султан је био велики црни пас зле ћуди и нико се од укућана није усуђивао да га помиљује, а камоли да му шта заповеди или да га удари. Мелита је клечала пред њим и молила га да буде послушан, али је Султан буљуио у њу, вртео врхом репа и није се мицао.

И Мелитин отац одједном схвати.

– Опет Мелита, је ли? – рече он и примиче се жени.

– Да.

Инжењер Косић врати се до прозора. Мелита је успела да наговори Султана да уђе у кућицу. Брзо је затворила за њим враташца и потрчала према огради иза које су нестрпљиво извиривали дечак и девојчица. Сад су, напокон, могли без страха да уђу у страшни Султанов врт.

– Шта је опет учинила? – упита Мелитин отац.

– Ти знаш... ти добро знаш.

– Измислила је нешто, је ли?

Мајка одгурну столицу и нагло устаде.

– Слушај, ми морамо погледати истини у очи. Наше дете је болесно. Јер, и то је болест, страшна болест.

– Немој тако, Мирице. Ти претерујеш. Ја се такве болести не бојим. Главно је да је она иначе здрава. А што малко лаже...

– Бранко! – викну жена и удари ногом о под. – Рекли смо да тако нећемо говорити. Никада не смемо тако говорити о њој! Замисли да нас случајно чује!

– Добро, добро, Мирице – благо ће инжењер Косић окренувши се опет прозору и загледавши се у гредице с јагодама. – Она једног дана може рећи да је медвед у врту и да нам једе јагоде, а ми се нећемо усудити да јој кажемо да... да... не говори истину. А?

– Теби само глупости падају на памет! Какви сад медведи? – разљути се Мелитина мајка. – Добро, ја се слажем да та болест није неизлечива...

– Али сваког дана је све горе. Ми морамо нешто да предузмемо...

– Шта се данас догодило?

– Кров. Каже: кров се срушио у школи. И Шиља је пао под трамвај, две девојчице сломиле ногу...

– Шиља? Ко је то Шиља? Аха, то име је измислила.

– Ма не, није. Шиља јој је школски друг, из истог разреда.

– Видиш, није све измислила!

Жена дубоко уздахну.

– С тобом је стварно тешко разговарати. Ти увек мислиш да ја претерујем. Али ја ти кажем да морамо што пре нешто предузети, пре него буде прекасно.

– Ја бих могао да разговарам с мојим пријатељем професором Ружићем. Он је стари наставник, а и сам има два сина. Он ће ме саветовати...

– Предузми шта хоћеш, али учини то што пре. Ја ћу иначе полудети с њом. А не знам шта да јој кажем, како да јој кажем...

– Ти мене ниси хтела да слушаш. Ја сам ти говорио како је требало...

– Само ми, молим те, немој причати шта је требало. Ја сам ти попустила кад се радило о Ненаду. Рекао си: „Пусти га нека једе, само нека једе колико хоће, треба му у тим годинама, биће спортиста...” Ето ти сад, зар није срамота да тако изгледа у тим годинама?

Отац дубоко уздахну и обори главу.

Ненад је био њихов син, Мелитин брат, годину и по дана старији од ње. Ено га, управо улази кроз врата. Огледа се на све стране, шуња се на прстима. Право у јагоде! Сагиње се и почиње да једе, граби обема шакама. Прегршти јагода нестају иза његових набреклих румених образа. „Као медвед!“, помислио је огорчено инжењер Косић и окренуо главу. Њихов син Ненад је јео све чега се год дочепао. Већ у својој десетој години љуштио је маст кашиком, без хлеба, и заливао сваки масан залагај сирћетом у којем се справљају киселе паприке и краставци. Могао је да поједе двадесет и девет кнедли са шљивама, могао је... Али боље и не набрајати! И тако, у својој тринаестој години био је дебео као три обична дечака или као четири девојчице Мелитиних година. Отац је веровао да ће га та напаст с временом проћи, али није било тако. Ненад је јео све више.

– Ја ћу нешто да учиним, обећавам ти – рече инжењер Косић, приђе жени и пољуби је у косу.

– Часна реч.

– Само добро размисли шта ћеш учинити – каза жена. – Али пре тога реци мени. Јер теби свашта може пасти на памет. Теби и Ненаду. Ви сте исти...

– Не брини! – одлучно рече Мелитин отац и задовољан смешак опет му затитра на уснама. Са ужитком је помишљао на она четири слободна дана што су била пред њим. – Не брини, татица ће све то да среди! Мелита више неће... да, неће говорити неистину.

– Видиш – рече мајка покушавајући да се и сама малко осмехне – не треба да се пред другима веселиш свом боловању. Ти си здрав као риба, то сви знају, па и Мелита. То онда значи да и ти ниси доктору рекао баш истину, је ли...

Инжењер Косић прогута пљувачку.

– И не треба да пушиш иза куће, у воћњаку. Мелита те је видела. Баш као и ја. И чула је кад си мени рекао да већ месец дана ниси запалио.

Инжењер Косић прогута опет пљувачку.

Зачуше се тешки кораци и неко закуца на врата. На њима се појави велика Ненадова глава. Мајка га упита:

– Изволи, Ненаде?

– Мама, ја сам гладан – рече дечак буљећи у под.

– Па малопре смо ручали. Нема ни два сата.

– Ја сам свеједно гладан. Није било довољно калорија за ручак.

– А рекла сам ти да поједеш шницлу из фрижидера.

– Шницлу? То су беланчевине. То не траје дуго, ниси дуго сит. Осим тога, поделио сам је с татом.

– Бранко! – подвикну жена. – Ти знаш...

– Знам – рече инжењер Косић и изиђе из собе журним кораком.

– Ја сам гладан – понови Ненад.